

RZUCAĆ SIĘ (10) *vb impf*

sie (6), się (4).

a *prawdopodobnie jasne* (tak w rzucić).

praes 1 sg rzucam się (2). ◇ 3 sg rzucą się (1). ◇ 2 pl rzucacie się (1). ◇ 3 pl rzucają się (3). ◇ [*praet* 3 pl subst rzucały się.] ◇ *fut* 2 pl m pers będziecie się rzucić (1). ◇ *con* 3 pl m pers by się rzucali (1). ◇ *part praes act* rzucając się (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Napadać, atakować; aggredi Calep, Cn; irruere Vulg; assultare, invadere Cn* [na kogo, na co] (7) : Quoufque irrutis in hominem: [...] A dokądże się tak będziecie rzucić na człowieka/ wszyscy zabijać chcecie/ powstaiecie nań iako na ścianę pochyloną y na parkan który chce wpaść. *WróbŻółt* 61/4; *Calep* 43b.

Przen: Występować słownie przeciw komuś lub czemuś (3) : Bovinor, id est, Convicior, Láyę/ Rzucam się na kogo. *Mącz* 26b; [*Niemcy*] nie radzi słuchając swoich słów/ y rzucić się na nie/ kiedy im zadzierzą Mięciąc wołając Giel giel *BielSpr* 65v.

rzucić się o co (1): Równie nas y teraz to [*kamienowanie*] potykają/ gdy nas przeciwnicy nalezają/ o to kamienują/ iż człowieka pana Jezusa Bogiem być wyznawamy: rzucić się o to iadawicie na nas/ y wołając nie tak macie mówić: ale tak/ iż Bog on przedwieczny/ stał się człowiekiem. *NiemObr* 101.

[*Szereg: »rzucić się a przyganiać«*: Więć mili Próżni nie wczas się na Confederacją rzucić a iey przyganiać *Respons* B4v.]

a. *Przen: Przywłaszczać, zagarniać* [na co] (2) : iako Saul [...] tak wy też [*konfesyjoniści*] [...] na cudzy urząd/ bez porządnego powołania swobodnie się rzucić *WujJud* 9v; Ogniem Prawo piśane ten handel przeklęty Karze/ który się śmieje rzucić na Skarb święty: Kiedy się kto dotyka rzeczy poświęconych *KlonWor* 11.

2. *Ruszać gwałtownie w jakimś kierunku, przypadać szybko ku czemuś; decurrere, discurrere Cn* (2) :

rzucić się ku czemu (1): A gdyż niemogli [*papież i książęta*] przeydź dla wielkości ludu/ przetoż kazał miotać złoto y srebro/ aby ludzie rzucali się ku srebru a złotu a dopuścili ciała [*św. Aleksego*] doprowadzić do grobu *HistRzym* 126v.

Zwrot: »do broni się rzucić« (1): Ktorzi [*uciekający się w sporach do oręża*] [...] zaniechawszy prawa/ to iest/ wzgardziwszy Boże y przyrodzone postanowienie/ do broni się rzucić/ na Mária się spuścić *ModrzBaz* 63.

3. *Zaczynać gwałtownie ciec, płynąć; erumpere Vulg, Cn; descendere Mącz; oboriri, volvi Cn* (1) :

Fraza: »rzucają się łzy z oczu« [w tym: [*komu*]] = *erumpunt lacrymae Vulg* [szyk zmienny] (1): Descendunt ex oculis lacrymae, Rzucają się łzy z oczu. *Mącz* 370d; [*Leop Gen* 43/30 (*Linde*)].

[*Szereg: »rzucić się i dobywać«*: bo ię już było zrużyło miłością wnetrze iego [*Józefa*]/ nad bratem swoim: y łzy się mu rzucały y dobywały z oczu [*erumpebant lacrymae*]. *Leop Gen* 43/30 (*Linde*).]

Synonimy: 1. *miotać się, nacierać, powstawać, przypadać*; 2. *przypadać*; 3. *miotać się, wymiatować się*.

Formacje współrdzenne cf RZUCIĆ.

Cf RZUCANIE SIĘ

